Nieuwe Uitgaven

Shorebirds - An illustrated behavioural ecology

De uitgave Shorebirds berust op twee pijlers: een indrukwekkende verzameling foto's van de ervaren natuurfotograaf Jan van de Kam en de prettig leesbare teksten van Bruno Ens, Theunis Piersma en Leo Zwarts. De schrijvers hebben allen langdurig wetenschappelijk onderzoek gedaan aan wadvogels en zijn erin geslaagd de resultaten van het onderzoek voor een breder publiek toegankelijk te maken. In dit boek komen een veertigtal vogelsoorten aan de orde die alle in meer of mindere mate gebonden zijn aan getijdengebieden. De schrijvers behandelen thema's die het leven van wadvogels beheersen, zoals trek, voedsel en voortplanting. Er worden verklaringen gegeven voor verschijnselen als trekgedrag en bijvoorbeeld voor het (a)sociale gedrag van de Scholekster. Er wordt ingegaan op vragen zoals: 'Hoe kunnen vogels in een dergelijk hoogst dynamisch milieu als de Wadden en andere getijdengebieden overleven?' Deze uitgave geeft een helder inzicht in het boeiende leven van wadvogels. De nadruk ligt op de vogels in het Nederlandse, Duitse en Deense Waddengebied, maar vanzelfsprekend zijn onderzoeksgegevens ook gebaseerd op onderzoeken, die ver buiten dit gebied zijn verricht in de broedgebieden en in de gebieden waar de soorten doortrekken. 'Shorebirds - An illustrated behavioural ecology', dat nu is uitgegeven door de KNNV Uitgeverij, is een vertaling van de reeds enkele jaren eerder bij Schuyt & Co. verschenen uitgave 'Ecologische atlas van de Nederlandse wadvogels', dat daarmee nu dus een groter bereik heeft gekregen. De structuur en de 300 prachtige foto's van Jan van de Kam in het boek zijn bij deze vertaling gelijk gebleven, maar wel zijn in enkele gevallen de gegevens geactualiseerd. Zo zijn de populatiegegevens en de 1%-normen aangepast en ook werden de literatuurgegevens uitgebreid.

Kam, J. van de, B. Ens, T. Piersma & L. Zwarts (2004): Shorebirds – An illustrated behavioural ecology. 30,3 x 21,5 cm. 368 bladzijden. Gebonden. Foto's in kleur. Grafieken, tabellen en kaarten. Vertaling: P. de Goeij en S.J. Moore. ISBN 90-5011-192-0. KNNV Publishers, Utrecht. Prijs: € 49,95.

RAK

Vogels van Gambia en Senegal

Chris Groenendijk uit Nieuwkoop maakte van bijna 120 soorten vogels prachtige opnamen. Voor geïnteresseerden in vogels is dit een DVD die de moeite waard is. Vooraf kan men een goede indruk krijgen van een aantal soorten vogels. In Gambia zijn meer dan vijfhonderd vogelsoorten waar te nemen, maar voor één vogelreis is het mogelijk ruim tweehonderd soorten te zien. Uiteraard kunnen die niet allemaal gefilmd worden, want dat vereist veel meer tijd. Prachtige opnames zijn er bijvoorbeeld van een baltsende Senegalcoucal en heel amusant is het te zien hoe een Regenwulp en een Steenloper met elkaar verwikkeld zijn om een prooi af te pakken. Het hoogtepunt van deze band is de Verraux Oehoe die zich prachtig heeft laten filmen. Mede samensteller van de band is Paul van Hoek. De auteur en de samensteller worden samengebracht onder de naam 'Green-corner'. Voor een eventuele website later kan dat verwarring veroorzaken met diverse aanbieders van planten.

Het grote aantal prachtige opnames zorgt ervoor dat enkele punten van kritiek snel worden weggepoetst. Het zou handig geweest zijn als er een kaartje op de DVD gestaan had met de plaatsen in Senegal en Gambia waar de opnames gemaakt zijn. De plaatsnamen die nu genoemd worden, zijn voor de aankomende vogelaar niet direct op te zoeken. Dat het kijken naar vogels synoniem wordt gemaakt met 'vogelspotten' vindt uw recensent niet plezierig. Het gebruik van Nederlandse namen en woorden waar dat kan, heeft de voorkeur. Niettemin is deze DVD aan te bevelen voor een ieder die naar genoemde landen gaat.

De DVD is te bestellen bij GreenCorner Productions door € 25,- (inclusief verzendkos-

ten) over te maken op postbanknummer 3634527 ten name van P. van Hoek. Ook kan men de DVD per e-mail bestellen: p.v.hoek@wanadoo.nl. Telefonische bestelling kan bij Chris Groenendijk: tel. (0172) 57 43 03.

PCM

Veldgids Roofvogels

'Alweer een gids over roofvogels?' hoor ik u zeggen. Ik moet bekennen dat in elk geval bij mijzelf die gedachte even opkwam toen de Veldgids Roofvogels

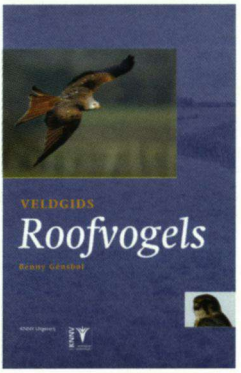

werd uitgebracht. Er zijn immers al diverse van dit soort gespecialiseerde veldgidsen beschikbaar. Toch heeft de KNNV Uitgeverij het aangedurfd weer een nieuwe gids uit te brengen. In het voorwoord wordt uiteengezet dat er de afgelopen decennia een enorme toename is geweest van kennis over roofvogels en hun determinatie. Dit werk bouwt voort op de in 1995 uitgebrachte veldgids over de roofvogels van Europa, het Midden-Oosten en Noord-Afrika, van de hand van dezelfde auteur maar de teksten over het determineren en de foto's in dit boek zijn geheel vernieuwd en er is naar gestreefd zoveel mogelijk nieuwe informatie te geven. De gids is aantrekkelijk uitgevoerd en geeft behalve de soortbeschrijvingen en determinatiekenmerken ook veel achtergrondinformatie. In het inleidende deel staat algemene informatie, zoals de specifieke aanpassingen van roofvogels, de snavelvorm, de naakte huidpartijen, reuk, gehoor, gezichtsvermogen en dergelijke. Ook is er informatie over de prooisoorten, de jachttechnieken, de trek en de trekroutes, de broedbiologie en de relatie tussen roofvogels en de moderne samenleving. In dit deel zijn ook enkele handige overzichten opgenomen, zoals van de aantallen per soort in de belangrijkste stuwgebieden in de trektijd en een overzicht van de populaties in het West-Palearctische gebied.

De soortbesprekingen worden ondersteund met fraaie foto's van de vogels, inclusief veel opnamen van vogels in de vlucht. Ook zijn per soort de populatieomvang in de landen van Europa opgenomen en gegevens over de trend van de veranderingen daarin. Uiteraard zijn er ook verspreidingskaartjes te vinden. De teksten in het afzonderlijke deel over de determinatie van de soorten worden ondersteund met honderden duidelijke vogeltekeningen in kenmerkende (vlucht)houdingen en verschillende kleden. Deze tekeningen zijn gemaakt door Bjarne Bertel; de tekst is geschreven door Benny Génsbøl. De Veldgids Roofvogels beschrijft alle 49 soorten roofvogels en gieren uit Europa, Noord-Afrika en het Midden-Oosten compleet. De gids kan zeker worden aanbevolen. Veel vogelaars die het werk voor het eerst onder ogen krijgen, zullen uitroepen: 'Ha... weer een gids over roofvogels!'

RAK

Génsbøl, B. (2005): Veldgids Roofvogels. 28 x 21 cm. 408 bladzijden. Foto's, tekeningen en verspreidingskaartjes in kleur. Gebonden. Vertaling: Ger Meesters. ISBN 90 5011 196 3. KNNV Uitgeverij, Utrecht. Prijs: € 34,95.

Strand- en waddengids Noordzee en Oostzee

Georg Quedens schreef de tekst van de recent verschenen 'Strand- en waddengids Noordzee en Oostzee'. Op de uitklapbare buitenzijde van de voorflap van dit in slappe kaft en daardoor in rug-, jaszak en tas wat kwetsbare gidsje is een overzicht van de inhoud met de diergroepen, algen, bloemen en planten afgedrukt. Aan de binnenzijde van de voorkaft vindt men fotopagina's van de meest herkenbare soorten met een verwijzing naar de bladzijden waar een meer gedetailleerde beschrijving wordt gegeven. Dit vergemakkelijkt snel opzoeken. De inleiding heeft vooral betrekking op de Duitse Noordzee- en Oostzeekust. Het in de inleiding opgenomen gedeelte over diersporen op zand en slik geeft een

algemeen beeld, maar leidt in de meeste gevallen niet tot het vaststellen van de soort. Ook de informatie over zeezoogdieren blijft algemeen. Het deel over vogels behandelt in kleurenfoto's een aantal soorten die op het strand kunnen worden aangetroffen. Daarna volgen enkele pagina's over rui en vondsten van vogelveren. Deze worden gevolgd door delen over vissen, zeesterren en -egels, schelpdieren, slakken, inktvissen, kreeftachtigen, wormen en kwallen. Voorts komt een selectie uit andere diergroepen en algen aan bod. Daarbij wordt in grote lijnen op hun ecologie ingegaan. Fotopagina's geven een overzicht van enkele tientallen plantensoorten. Uit het bovenstaande blijkt al dat de inhoud een greep is uit van wat er zoal op strand en wadden kan voorkomen. Voor de strandvogelaars(sters) die op hun weg allerlei andere zaken dan vogels tegenkomen die hij/zij niet thuis kunnen brengen, kan dit gidsje een hulpmiddel zijn voor het thuisbrengen van een aantal planten en dieren. Het bespaart hun gesjouw met allerlei andere gidsen en het vaak hopeloze determineren achteraf. De pluizers blijven aangewezen op meer gespecialiseerde gidsen, waarvan er enkele in het literatuuroverzicht zijn vermeld.

DAJ

Quedens, G. (2005): Strand- en waddengids Noordzee en Oostzee. 12,5 x 19 cm. 128 bladzijden. Foto's. Vertaald uit het Duits door: Peter Heukels. ISBN 90.5210.528.6. Fontaine Uitgevers, 's-Graveland. Prijs: € 11,90.

The Gyrfalcon

De tekening waarmee hoofdstuk acht van 'The Gyrfalcon' opent geeft treffend aan wat de lezer kan verwachten: een monografie over de supervalk van de arctische gebieden in deze wereld. De landschappen waarin de Giervalk leeft en de vogel zelf spreken sterk tot de verbeelding. Die bewondering was er altijd al, getuige het feit dat Potapov en Sale veel pagina's kunnen vullen met voorbeelden van rollen die voor Giervalken waren weggelegd in de riten en religies van (natuur)-volken, tot bij de islam en het christendom toe. Wereldwijd huizen thans 7.880-10.990 paren Giervalken. Ooit moeten dat er aanzienlijk meer zijn geweest. Want om te voldoen aan een niet te stelpen vraag door valkeniers, 'exporteerde' alleen al IJsland (thans 300-400 paren) in de periode 1731-'93 5.000 exemplaren naar Europa. Er was zelfs een paus (Leo X), die meer bezig was met valkerij dan met kerkelijke zaken.

Met veertig rassen is het begrijpelijk dat de hoofdstukken systematiek en taxonomie de nodige ruimte innemen. De auteurs deden uitgebreid ervaring op in arctische gebieden. Daarnaast bestudeerden zij 1865 huiden waarvan uit Kopenhagen 625, een aantal dat niet nalaat weerzin op te wekken. Het bestaan van de fameuze Altaivalk achten de auteurs een fabel, zodat weer een nieuw hoofdstuk wordt toegevoegd aan de welles-nietesstatus van dit mysterieuze schepsel. Boeiend zijn verder de hoofdstukken over nestplaatskeuze en voedsel. Onder andere uit Finland (25-30 paren) zijn boomnesten bekend. De voor de natuur van Alaska laakbare Trans-Alaska Pipeline bood de Giervalk voordeel: de pylonen vielen in de smaak voor nestbouw. Door Giervalken gebruikte nestplaatsen zijn vaak al decennia bekend, ook bij fotografen, waardoor vooral op IJsland verstoringen van broedsels tot op de huidige dag plaatsvinden. Zulke plaatsen raken helaas ook bekend bij lieden die het hebben voorzien op de jongen. Hierdoor is op Kamtsjatka het bestand sinds 1980 gehalveerd. Hoe witter de vogels zijn hoe populairder ze zijn bij rovers, zodat angst bestaat dat de soort gaat 'vergrijzen'. Omdat steeds meer kweekproducten rondvliegen is genetische 'soortpollutie' een ander gevaar.

Ook al omdat de auteurs erin zijn geslaagd hun stof voortdurend te voorzien van treffende en interessante details, leest 'The Gyrfalcon' prettig. Bij de fotokeuze liet men tekstondersteunende illustraties prevaleren boven nietszeggende statieportretten. Deze selectie verhoogde de kwaliteit.

GLO

Potapov E. & R. Sale (2005): The Gyrfalcon. 288 pagina's. Met foto's, tekeningen, kaarten, tabellen en figuren. ISBN 0-7136-6563-7. T. & A. D. Poyser, Londen. Prijs £ 29.50. In Nederland circa € 42,65.